

بسمه تعالی

آیا صنعت بیمه در افزایش سطح اشتغال کشور توانمند است؟

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده.....	۱
مقدمه.....	۲
ساز و کار فعالیتهای بیمه ایران.....	۴
اهمیت خدمات بیمه در اقتصاد ملی.....	۶
تقویت ثبات اقتصادی و ایجاد بستر برنامه ریزی.....	۹
الگوی اشتغال در صنعت بیمه.....	۱۰
نتیجه گیری.....	۱۹
منابع و مآخذ.....	۲۱

چکیده:

کاهش نرخ بیکاری نیروی انسانی در کشورهای مختلف و از جمله در کشورهای ما از هدف عمده سیاست های کلان اقتصادی دولت می باشد. در این راستا بررسی توان اشتغال زایی بخش های مختلف اقتصادی و نیز برنامه ریزی های لازم همراه با اقدامات عملی در این زمینه می تواند موجبات کاهش شدت بحران های آتی ناشی از پدیده بیکاری را فراهم آورد.

بدیهی است که بخش خدمات به عنوانی یکی از بخش های عمده اقتصادی کشور و صنعت بیمه به عنوان زیر مجموعه بخش مزبور که به تدریج در اقتصاد خدماتی قرن حاضر نقش بیشتری را ایفا خواهد کرد، می تواند نقش قابل ملاحظه ای در ایجاد اشتغال برای جمعیت جوان کشور فراهم نماید. در این مقاله اشتغال زایی مستقیم و غیرمستقیم صنعت بیمه در لایه های مختلف اشتغال مورد بررسی قرار گرفته که امید است به عنوان گامی اولیه زمینه های برای مطالعات عمیق تر و گسترده تر آتی باشد. برآورد توان با اشتغال زایی صنعت بیمه کشور نشان می دهد که شکاف قابل ملاحظه ای بین ظرفیت بالقوه و بالفعل این صنعت در ارتباط با اشتغال زایی وجود دارد که به نظر می رسد با بهره گیری از مجموعه اقدامات و تمهیداتی بتوان زمینه های لازم جهت نیل به ظرفیت بالقوه را فراهم نمود.

مقدمه:

هم اکنون یکی از اساسی ترین مسائل و شاید مهمترین مسأله اقتصادی کشور بهره گیری از مجموعه راهکارهایی به منظور افزایش اشتغال نیروی کار می باشد. اشتغال از جمله متغیرهای کلیدی است که دست یابی به سطح مطلوب بهینه آن از محورهای اساسی اهداف سیاست های کلان اقتصادی هر جامعه ای می باشد و افزایش سطح اشتغال نیز در گرو مجموعه تهمیدات ساز و کارهای زیر بخش های اقتصادی است.

در این راستا، برخی از بخش های اقتصاد نقش بیشتری در افزایش سطح اشتغال ملی را ایفا می کنند و به عبارتی نقش برخی بخش های اقتصادی در تعیین سطح اشتغال ملی محسوس تر ولی نقش برخی دیگر از بخش های اقتصادی در این زمینه نامحسوس تر است. هدف ما در این نکته اساسی است که صنعت بیمه به عنوان یکی از زیر بخش های بخش خدمات در گسترش اشتغال ملی، نقش قابل ملاحظه ای دارد هرچند بار وجود اهمیت رو به افزایش فعالیت های این بخش خدماتی، نقش مذکور چندان ملموس و آشکار نیست.

به نظر می رسد یکی از اقدام های اساسی در استفاده از توان هر یک از بخش های اقتصادی به منظور حل مشکل بیکاری، برآورد ظرفیت و توان بالقوه هر یک از بخش های اقتصادی در افزایش اشتغال نیروی کار است. بنابراین پیش از هر برنامه ریزی برای افزایش سطح اشتغال ملی باید به این پرسش اساسی پاسخ داده شود، که هر یک از بخش های اقتصادی با توجه به عملکرد شان و همین طور ظرفیت بالقوه

خود تا چه اندازه می توانند در رفع مشکل بیکاری موثر باشند؟ با مروری بر عملکرد صنعت بیمه کشور در سال ۱۳۸۱ مشاهده می کنیم. که در این سال با صدور ۱۱ میلیون و ۱۷۷ هزار بیمه نامه و رشد ۵۸/۵ درصدی حق بیمه های موجب گردید که مجموع حق بیمه های دریافتی به مرز ۹۱۰۰ میلیارد ریال نزدیک شود. در همین سال و برای اولین بار در تاریخ صنعت بیمه کشور شاخص نفوذ بیمه ای (نسبت حق بیمه به تولید ناخالص ملی) از مرز یک درصد گذشت هرچند فاصله قابل ملاحظه ای با استانداردهای جهانی وجود دارد (برای مثال این شاخص در انگلستان حدود ۱۶ درصد است). در سال مزبور شاخص حق بیمه سرانه (نسبت حق بیمه به جمعیت) نیز معادل ۱۳۸/۸ هزارریال محاسبه گردیده است. از طرف دیگر، مجموع خسارت های پرداختی صنعت بیمه در سال ۱۳۸۱ بالغ بر ۵۵۲۷ میلیارد ریال می باشد که بیش از نیمی از کل خسارت های پرداخت شده بابت بیمه شخصی ثالث بوده و لذا با احتساب بیمه های حوادث سرنشین و بدنه اتومبیل سهم خسارت های پرداختی شده بابت بیمه شخص ثالث بوده و لذا با احتساب بیمه های حوادث سرنشین و بدنه اتومبیل سهم خسارت های پرداختی صنعت بیمه بابت پوشش ریسک های رانندگی معادل ۶۶/۷ درصد بوده است. ضریب خسارت صنعت بیمه

کشور در سال ۱۳۸۱ معادل ۷۹/۷ درصد و همچنان بالاتر از متوسط ضریب های خسارت های بیمه در سطح جهانی می باشد.

درک صحیح در زمینه نقش فعالیت های بیمه ای در اقتصاد ملی نیازمند شناخت بهتر سازی و کار فعالیت های بیمه ای است. لذا بهتر است پیش از اینکه در خصوص تاثیرات و فوائد اقتصادی خدمات بیمه بحث کنیم، مروری کوتاه بر ساز و کار فعالیت بیمه ای داشته باشیم.

سازوکار فعالیت های بیمه ای

بیمه یک فرایند واسطه گری مالی است، چرا چرخه تولید در آن معکوس شده است. به عبارت دیگر، افراد قبل از اینکه خدماتی دریافت کنند بهای آن را می پردازند.^۱ دریک تعبیر ساده شرکت بیمه را می توان مشابه صندوقی در نظر گرفت که وجوه مالی خرد و کوچک را به صورت حق بیمه از جای جای جامعه جمع آوی کرده و سپس این وجوه را دوباره به صورت خسارت های پرداختی به بیمه گذاران خسارت دیده پرداخت می کند.

از طرف دیگر جمع آوری وجوه (دریافت حق بیمه) و پرداخت وجوه (پرداخت خسارت) هم زمان نبوده و این فاصله زمانی در مورد پوشش های بیمه ای مختلف، متفاوت است. در این رابطه می توان به فاصله زمانی مربوط به پوشش های بیمه ای

^۱ - مبانی نظر و عملی بیمه، ژان فرانسوا اوترویل، مترجمان، هستی، عبدالناصر، علی، چاپ دوم، ۱۳۸۲ تهران، بیمه مرکزی ایران.

کوتاه مدت مانند بیمه درمان مسافرین عازم به خارج از کشور که گاهی کمتر از چند هفته می باشد و از طرفی فاصله زمانی دریافت و پرداخت وجوه مربوط به بیمه‌های عمر که برخی مواقع فاصله پرداخت خسارت و دریافت حق بیمه در آنها به بیش از ۱۵ سال می رسد، اشاره نمود

صرف نظر از آن که وجوه حق بیه دریافتی شرکت بیمه مربوط به کدام پوشش‌های بیمه‌ای می باشد، وجوه فاصله زمانی قابل ملاحظه میان دریافت و پرداخت ها، این فرصت را در اختیار مدیران شرکت های بیمه قرار می دهد تا با سرمایه‌گذاری این وجوه در بازار سرمایه، درآمد بیشتری کسب نمایند که گذشته از آثار مثبت اقتصادی در آن کشور، توان شرکت بیمه را در پرداخت خسارت ها افزایش می دهد. بنابراین مشاهده می شود با وجود اهمیت و نقش روبه افزایش شرکت های بیمه در بازار سرمایه کشورهای جهان، شرکت های بیمه موجود در کشور از یک طرف بدون تفکیک حساب های مربوط به رشته های بیمه زندگی از غیر زندگی، حق بیمه های دریافتی بابت بیمه های عمر را با آمد سایر بیمه نامه ها مخلوط کرده و از محل آنها خسارت‌های جاری را پرداخت می نمایند و از طرفی عمدتاً به صورت کم رنگ در فعالیت های سرمایه گذاری شرکت می کنند که به نظر می رسد در سررسید پرداخت سرمایه بیمه های عمر ممکن است با مشکل اساسی مواجه شوند. دراین راستا بدیهی است تنها با اعمال مدیریت بهینه و به هنگام سرمایه گذاری، امکان سرمایه‌گذاری، امکان پرداخت سرمایه های کلان بیمه ها عمر در سررسید فراهم می گردد.

اهمیت خدمات بیمه در اقتصاد ملی:

مطالعات و تحقیقات متنوع و فراوانی اقتصاددانان مختلف در زمینه ارتباط بخش مالی و بخش واقعی اقتصاد انجام شده است که همگی بر تأثیر مثبت و معنی دار رشد بخش مالی بر رشد و توسعه بخش واقعی تأکید دارند. در بخش مالی مجموعه‌ای از نهادهای مالی مانند بانک ها، شرکت های بیمه، شرکت های سرمایه گذاری، صندوق بازنشستگی، بورس اوراق بهادار و غیره وجود دارد که وظیفه مهم تجهیز منابع پس انداز، هدایت منابع به سمت فعالیت های سرمایه گذاری و تخصیص بهینه آن بین فعالیت های متنوع سرمایه گذاری را برعهده دارند.

رشد و توسعه بازارهای مالی و کارایی فعالیت آنها به کمیت نهادهای مالی فعال در اقتصاد بستگی برخی از نهادهای مالی مانند بانک و شرکت های بیمه در هر دو بازار پول و سرمایه فعالیت نموده و دارای نقش تعیین کننده ای در هریک از این بازار می باشند. شرکت های بیمه معمولاً با دریافت مبالغی تحت عنوان حق بیمه، پرداخت خسارات احتمالی را در آینده تعهد می نمایند. همان طور که گفته شد از آنجا که وقوع حادثه و خسارت ها اولاً با احتمال مواجه است و ثانياً، مربوط به زمان آینده می شود، وقفه زمانی قابل ملاحظه‌ای بین دریافت حق بیمه و پرداخت خسارت ها وجود دارد که امکان سرمایه گذاری وجود نداشته شده فراهم گردد. لذا شرکت های بیمه با به کارگیری حجم عظیمی از دارایی های خود در بازارهای مالی به ویژه بازار سرمایه، موجبات کمک به افزایش رشد و توسعه اقتصادی کشور، امکان ایجاد و کسب درآمد

جهت رشد و توسعه کمی و کیفی خدمات خود، پرداخت به موقع تعهدات و در نتیجه جذب مشتریان بیشتر را برای خود فراهم می نمایند.

(۱) جبران خسارت و حفظ ثروت ملی

یکی دیگر از آثار اقتصادی فعالیت بیمه ای، حفظ اموال و تأسیسات متعلق به اشخاص، بنگاه های اقتصادی و دولت است. با وجودی که صاحبان اموال و تأسیسات در مقابل تحصیل تأمین بیمه ای ناگزیرند به طور مستمر حق بیمه ای دریافت کنند که افزایش هزینه های آنها را در پی دارد، ولی این اطمینان برای آنها به وجود می آید که در صورت وقوع حادثه، لطمه ای به دارایی و گردش عادی فعالیت های آنان وارد نخواهد شد و خسارت های احتمالی را به همه بیمه گران از منابع و وجوه در اختیارشان و یا با بهره گیری از ساز و کار بیمه های اتکایی جبران می کنند.

شرکت های بیمه همچنین با سرمایه گذاری در بخش های مختلف اقتصادی نیز می توانند ضمن ترمیم بخش های آسیب دیده و کاهش فشار بر بودجه های عمرانی کشور، کمک شایانی توجهی در حفظ و ارتقاء ملی و جبران خسارت های وارده داشته باشد.

(۲) ایجاد اشتغال

در حال حاضر سیاست های اشتغال زایی در کشورهای مختلف به طور عمده به سوی افزایش ظرفیت جذب نیروی کار توسط بخش خدمات، سوق می یابد که در این رابطه

صنعت بیمه به عنوان یکی از زیر بخش های بخش خدمات می تواند زمینه های مناسبی را در توسعه طرف تقاضای نیروی کار فراهم آورد.

سهم بخش بیمه در حجم اشتغال در برخی از کشورهای جهان را در جدول (۱) مشاهده می کنیم.^۱

همانطور که در جدول مشاهده می شود سهم شاغلان بیمه به کل شاغلان در کشورهای توسعه یافته به مراتب بیشتر از کشورهای توسعه نیافته می باشد. در حالی که سهم اشتغال صنعت بیمه از کل اشتغال در ژاپن بیش از ۲ درصد می باشد؛ در کشور ما در سال ۱۳۸۱ نسبت کارکنان صنعت بیمه به جمعیت فعال به حدود کمتر از ۱۰ درصد می رسد.

به نظر می رسد که به منظور افزایش اشتغال در صنعت بیمه به مجموعه ای از راهکارهای کوتاه مدت و بلند مدت در ابعاد فنی، اقتصادی، فرهنگی و مقرراتی نیازمند می باشیم. در این رابطه تسریع در روند کنونی خصوصی سازی، ارتقاء کارایی و بهبود کیفی خدمات بیمه ای، تنوع در پوشش های بیمه ای و ... می توانند ضمن تحریک طرف تقاضا برای خدمات بیمه ای زمینه های ایجاد شغل های مستقیم و غیر مستقیم را در صنعت بیمه فراهم نمایند.

^۱ - ماخذ پیشین، ص ۵۹

جدول ۱: سهم بخش بیمه در حجم اشتغال در برخی از کشورهای (واحد درصد)

کشورهای توسعه یافته و با اقتصاد مبتنی بر بازار		کشورهای در حال توسعه	
فرانسه	۰/۸۸	بنگلادش	۰/۵۰
آلمان	۰/۸۰	برزیل	۰/۲۳
ایتالیا	۰/۴۷	شیلی	۰/۱۳
ژاپن	۲/۱۶	کلمبیا	۰/۲۸
هلند	۰/۹۴	مصر	۰/۱۲
نروژ	۰/۷۱	هند	۰/۰۴
پرتغال	۱/۳۵	اندونزی	۰/۰۶
اسپانیا	۰/۹۵	مکزیک	۰/۱۳
سوئد	۱/۸۳	مراکش	۰/۰۹
سوئیس	۱/۲۷	فیلیپین	۰/۱۶
انگلستان	۱/۱۱	تایلند	۰/۲۰
ایالات متحده آمریکا	۱/۶۹	تونس	۰/۱۴

تقویت ثبات اقتصادی و ایجاد بستر برنامه ریزی

از آنجا که بیمه در جهت تأمین آسودگی خاطر و آسایش فکری است لذا از جمله نتایج حاصل از ارائه پوشش های بیمه ای ثبات و کاهش ریسک در روند فعالیت های اقتصادی است. بدیهی است زمانی که اطمینان خاطر در مقابل خطرات بسیاری از زندگی اشخاص حقیقی و حقوقی را تهدید می کند حاصل شده، از امنیت ایجاد شده امکان برنامه ریزی فراهم می گردد.

در یک محیط پرخطر و سرشار از ریسک، ترسیم آینده با ابهام مواجه است و این ابهام و نگرانی ها اعتقاد به برنامه ریزی را کاهش می دهد. بنابراین شاید بتوان گفت مهمترین اثر اجتماعی، اقتصادی بیمه و گسترش خدمات بیمه ای ایجاد بستر مناسب برای برنامه ریزی و گسترش سرمایه گذاری از طریق افزایش اطمینان و کاهش ریسک است. یک بنگاه اقتصادی معمولاً در شرایط نااطمینانی مقدار تولید را کاهش داده و لذا با تعمیم این مطلب در کل اقتصاد کشور، موجبات عدم تخصیص منابع به طور کارا فراهم می گردد.

الگوی اشتغال در صنعت بیمه

برای برنامه ریزان اقتصادی پیش بینی ظرفیت اشتغال ملی در زیر بخش های اقتصادی بسیار با اهمیت و کلیدی است، و پیش بینی این ظرفیت های ایجاد اشتغال می تواند به برنامه ریزان کمک کند تا با اتخاذ تمهیداتی نرخ بیکاری را کاهش دهند. تصور برخی از تصمیم گیران اقتصادی کشور بر این است که بیشترین پتانسیل های ایجاد شده اشتغال در بخش های صنعتی کشور بوده و لذا در این راستا بخش های خدماتی اقتصاد و از جمله صنعت بیمه به فراموشی نسبی سپرده می شود. با توجه به تجربه سایر کشورها و به ویژه کشورهای توسعه یافته و نقش قابل توجه بخش های خدماتی کشور در ایجاد اشتغال، بدیهی است که این مطلب در مورد صنعت بیمه نیز می تواند در اندازه های کوچکتر صادق باشد. در این مقاله سعی می گردد تا زاویه های پنهان

اشتغال در صنعت بیمه تا حد امکان آشکارتر گردد و تخمینی از ظرفیت بالقوه اشتغال در صنعت بیمه کشور ارائه شود.

بدیهی است که فاصله میان اشتغال موجود در صنعت بیمه و سطوح بالقوه اشتغال نشان دهنده توانمندی موجود در این صنعت برای افزایش سطح اشتغال ملی می باشد. برای تبیین مسأله فوق، یک الگوی اشتغال در صنعت بیمه ارائه می گردد.

همان طور که الگوی نشان می دهد، شغل هایی که به طور مستقیم و غیر مستقیم توسط صنعت بیمه ایجاد می گردد را از نظر شدت تأثیرپذیری از فعالیت صنعت بیمه و میزان رابطه با حجم فعالیت این صنعت می توان به سه سطح یا لایه تقسیم کرد.

لایه یا سطح اول: این لایه، مشاغلی را شامل می شود که مستقیماً با فعالیت صنعت بیمه مرتبط است، یعنی همان مشاغل موجود در شرکت های بیمه که شامل کارکنان رسمی و غیر رسمی شرکت های بیمه در این لایه می باشد. در عمل حجم اشتغال ایجاد شده در این لایه محدود است و شرکت های بیمه معمولاً کارکنان ستادی خود را افزایش زیادی نمی دهد. از سوی دیگر این شرکت معمولاً خدمات بیمه ای را از طریق شبکه فروش عرضه می کنند و لذا رشد بازار بیمه تأثیر قابل ملاحظه ای در این لایه یا سطح به دنبال ندارد.

لایه یا سطح دوم: این سطح، مشاغلی را شامل می شود که رابطه ای مستقیم با فعالیت صنعت بیمه دارند، ولی شاغلین آنها جزء کارکنان صنعت بیمه محسوب نمی شوند. در این رابطه می توان به نمایندگان، کارگزاران و بازاریاب های بیمه اشاره نمود که

قضاوت دقیق در مورد تعلق آنها به لایه اول و دوم جای بحث دارد که در این مقاله جایگاه این گروه را در این لایه دوم فرض کرده ایم.

لایه یا سطح سوم: این سطح، مشاغلی هستند که با عملکرد یا حجم فعالیت صنعت بیمه در ارتباط نیستند، ولی به طور غیر مستقیم از تحولات این صنعت متأثر می شوند. در این رابطه می توانیم به مجموعه فعالیت های مانند شرکت های کامپیوتری که به بیمه خدمات می دهند، بخش ساختمان، مخابرات، چاپخانه ها و غیره اشاره نماییم.

لایه اول، شفاف ترین لایه اشتغال در صنعت بیمه می باشند که همان کارکنان فعال اعم از رسمی و غیر رسمی هستند و طبق آمار موجود تعداد کارکنان این لایه در حدود ۶۰۰۰ نفر می باشد.

ذکر این نکته ضروری است که با توجه به فضای آزادسازی و خصوصی در صنعت بیمه انتظار می رود که با ورود شرکت های بیمه خصوصی به فضای صنعت بیمه، افزایش قابل ملاحظه ای را در اشتغال این بخش در سال های آینده شاهد باشیم.

به دنبال تصویب قانون تأسیس موسسات بیمه غیر دولتی در تاریخ شهریور ۱۳۸۰ تاکنون در سرزمین اصلی کشور چهار شرکت بیمه با نام های پارسیان، توسعه، رازی و کارآفرین شروع به کار نموده اند و در عین حال دو شرکت بیمه ای سینا و ملت نیز به زودی به فعالیت های بیمه ای خواهند پرداخت. در مناطق آزاد نیز دو شرکت بیمه امید و حافظ در بخش بیمه های مستقیم و شرکت بیمه امین در بخش بیمه اتکایی شروع به کار نموده است. پیش بینی می شود که در سال های آتی حجم قابل

ملاحظه‌ای از تقاضا برای اشتغال در این شرکت ها به عنوان کارکنان ستادی و شعبات

تأسیس شده در استان ها و شهرستان و همین طور مناطق گوناگون شهرهای بزرگ به

علاوه در بخش های پرداخت خسارت و غیره ایجاد گردد که اثر مهمی بر بازار کار خواهد داشت.

اما لایه دوم نیاز به توضیح بیشتری دارد، در لایه دوم چهار بخش وجود دارد:

بخش اول: شبکه فروش، نمایندگی ها و بازاریاب ها هستند که با توجه به بررسی های

به عمل آمده برای هر نمایندگی، ۲ نفر کارمنددفتری و سه نفر بازاریاب به طور نسبی در نظر می گیریم.

جدول (۲) سطح اشتغال در لایه دوم

تعداد کارکنان دفتری نمایندگان							تعداد نمایندگان							شاخص
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	سال
۵۶۰۶	۴۷۲۴	۳۳۴۲	۲۴۷۸	۱۹۸۲	۱۶۵۲	۱۴۰۶	۲۸۰۳	۲۳۶۲	۱۶۷۱	۱۲۳۹	۹۹۱	۸۳۶	۷۰۳	ایران
۱۸۰۲	۱۵۳۶	۱۲۱۸	۹۳۰	۷۴۶	۶۷۶	۵۳۸	۹۰۱	۷۶۸	۶۰۹	۴۶۵	۳۷۳	۳۳۸	۲۶۹	آسیا
۸۶۲	۳۵۰	۲۳۰	۲۲۲	۱۹۰	۱۵۸	۱۳۶	۴۳۱	۱۷۵	۱۱۵	۱۱۱	۹۵	۷۹	۶۸	البرز
۱۸۲۲	۱۳۱۶	۸۳۲	۴۶۴	۲۰۰	۴۴	۲۰	۹۱۱	۶۵۸	۴۱۶	۲۳۲	۱۰۰	۲۲	۱۰	دنا
۱۴۰	۶۸	۲۴	۴	۰	۰	۰	۷۰	۳۴	۱۲	۲	۰	۰	۰	صادرات و سرمایه گذاری
۱۰۳۳۲	۷۹۹۴	۵۶۴۶	۴۰۹۸	۳۱۸	۲۵۳۰	۲۱۰۰	۵۱۶	۳۹۹۷	۲۸۲۳	۲۰۴۹	۱۵۵۹	۱۲۶۵	۱۰۵۰	جمع نمایندگان
۴۷۸	۳۷۲	۲۸۸	۲۵۴	۲۰۸	۱۸۶	۱۴۸	۲۳۹	۱۸۶	۱۴۴	۱۲۷	۱۰۴	۹۳	۷۴	کارگزاران
۱۰۷۰	۸۳۶۶	۵۹۳۴	۴۳۵۲	۳۳۲۶	۲۷۱۶	۲۳۴۸	۵۳۵۵	۴۱۸۳	۲۹۶۷	۲۱۷۶	۱۶۶۳	۱۳۵۸	۱۱۲۴	جمع نمایندگان و کارگزاران
جمع اشتغال نمایندگان							تعداد بازاریاب های نمایندگان							شاخص
۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	۱۳۷۶	۱۳۷۵	سال
۱۶۸۱۸	۱۴۱۷۲	۱۰۰۲۶	۷۴۳۴	۵۹۴۶	۴۹۵۶	۴۲۱۸	۸۴۰۹	۷۰۸۶	۵۰۱۳	۳۷۱۷	۲۹۷۳	۲۴۷۸	۲۱۰۹	ایران
۵۴۰۶	۴۶۰۸	۳۶۵۴	۲۷۹۰	۲۲۳۸	۲۰۲۸	۱۶۱۴	۲۷۰۳	۲۳۰۴	۱۸۲۷	۱۳۵۹	۱۱۱۹	۱۰۱۴	۸۰۷	آسیا
۲۵۸۶	۱۰۵۰	۶۹۰	۶۶۶	۵۷۰	۴۷۴	۴۰۸	۱۲۹۳	۵۲۵	۳۴۵	۳۳۳	۲۸۵	۲۳۷	۲۰۴	البرز
۵۴۶۶	۲۹۴۸	۲۴۹۶	۱۳۹۲	۶۰۰	۱۳۲	۶۰	۲۷۳۳	۱۹۷۴	۱۲۴۸	۶۹۶	۳۰۰	۶۶	۳۰	دنا
۴۲۰	۲۰۴	۷۲	۱۲	۰	۰	۰	۱۰۲	۱۰۲	۳۶	۶	۰	۰	۰	صادرات و سرمایه گذاری
	۲۳۹۸۲	۱۶۹۳۸	۱۲۲۹۴	۹۳۵۴	۷۵۹۰	۶۳۰۰	۱۵۴۸	۱۱۹۹۱	۸۴۶۹	۶۱۴۷	۴۶۷۷	۳۷۹۵	۳۱۵۰	جمع نمایندگان
۱۴۳۴	۱۱۱۶	۸۶۴	۷۶۲	۶۲۴	۵۵۸	۴۲۴	۷۱۷	۵۵۸	۴۳۲	۳۸۱	۳۱۲	۲۷۹	۲۲۲	کارگزاران
۳۲۱۳۰	۲۵۰۹۸	۱۷۸۰۳	۱۳۰۵۶	۹۹۷۸	۸۱۴۸	۶۷۴۴	۱۶۰۶۵	۱۲۵۴۹	۸۹۰۱	۶۵۲۸	۱۹۸۹	۱۰۷۹	۳۳۷۲	جمع نمایندگان و کارگزاران

تخمین های صورت گرفته نشان دهنده آن است که در سال ۱۳۸۱ در این لایه حدود ۳۲۱۳۰ نفر اشتغال به کار داشته اند که محاسبات مربوط به این لایه را به تفکیک در طی سال های ۱۳۷۵ الی ۱۳۸۱ در جدول (۲) مشاهده می کنیم.

نکته فوق العاده مهم در این رابطه، عبارتست از رشد فوق العاده بالای اشتغال در این لایه می باشد، به گونه ای که به طور متوسط در پنج سال گذشته متوسط رشدی معادل ۳۱/۷۳٪ داشته است. همان طور که در جدول های (۱) و (۲) مشاهده می شود در عمل و طی سال های ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ اوج رشد اشتغال را در این سطح شاهد بوده ایم. البته با توجه به ورود شرکت های بیمه خصوصی و تأسیس شبکه نمایندگی های آنها می توان با اطمینان نسبی نرخ های رشد بسیار بالا در سال های آتی را در این لایه پیش بینی نموده به ویژه که شرکت های موجود نیز برای حفظ سهم بازار تلاش رو به افزایشی در گسترش شبکه فروش خود دارند، نمودار شماره (۱) نیز نشان دهنده این واقعی است.

سال	رشد
۱۳۷۷	۲۲/۴۶٪
۱۳۷۸	۳۰/۸۵٪
۱۳۷۹	۳۶/۳۵٪
۱۳۸۰	۴۰/۹۸٪
۱۳۸۱	۲۸/۰۲٪
میانگین ۷۷-۸۱	۳۱/۷۳

بخش دوم: این بخش شامل مجموعه مشاغلی است که در اثر سرمایه گذاری وجوه دریافتی (حق بیمه) توسط صنعت بیمه به وجود می آید که اگر متوسط سرمایه لازم را برای ایجاد یک شغل در جامعه حدود ۵۰ میلیون ریال در نظر بگیریم، می توانیم با محاسبه میزان سرمایه گذاری های انجام شده در صنعت بیمه و تقسیم آن بر سرمایه لازم برای ایجاد یک شغل، میزان اشتغال بالفعل این بخش را حدود ۴۴۶۲۸ نفر می باشد به دست آوریم.

همانطور که در نمودار (۲) مشاهده می گردد تمامی رشته های بیمه ای در سال ۸۱ نسبت به سال ۸۰ از رشد بسیار قابل ملاحظه ای برخوردار بوده اند که انتظار می رود در نتیجه در این رشد منابع قابل سرمایه گذاری در شرکت های بیمه، افزایش درخور توجهی داشته باشند و امید زیادی به تداوم امر در آینده وجود دارد.

بخش سوم: این بخش مجموعه مشاغل حفظ شده به علت پرداخت خسارت ها را دربر می گیرد. به عبارت بهتر در اثر پرداخت خسارت به بیمه گذاران جهت بازسازی تاسیسات از دست رفته، یک سری از مشاغل مرتبط حفظ می شود و لذا به تعبیری، حفظ شغل از دست رفته می تواند نوعی ایجاد شغل تلقی گردد. برای محاسبه میزان اشتغال بالقوه در این بخش می توانیم در رشته های مختلف مانند آتش سوزی، مهندسی، باربری، حوادث، اتومبیل و مسوولیت، میزان خسارت های پرداختی شرکتهای مختلف بیمه ای را در یک دوره زمانی بدست آورده و از تقسیم حجم خسارتهای پرداختی هر رشته بر متوسط سرمایه گذاری لازم برای ایجاد یک شغل،

حجم اشتغال حفظ شده را در اثر پرداخت خسارت تعیین نماییم که حدود ۷۳۸۸۸ نفر می باشد.

بخش چهارم: این بخش مجموعه مشاغل ایجاد شده در اثر فضای امن سرمایه گذاری را دربر می گیرد و به عبارتی این بخش شامل حجم اشتغالی است که ناشی از ایجاد فضای این سرمایه گذاری به وسیله شرکت های بیمه می باشد. اگر فرض کنیم که حجمی معادل $\frac{1}{3}$ سرمایه گذاری های انجام شده مربوط به امنیت ایجاد شده به وسیله ارائه خدمات شرکت های بیمه می باشد، می توانیم سطح اشتغال مربوط به امنیت را که معادل ۵۰۱۶۴ نفر در سال ۱۳۸۰ می باشد را به دست آوریم.

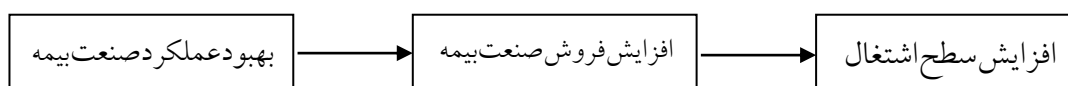
با توجه به مطالب بالا می توانیم حجم اشتغال ایجاد شده به وسیله صنعت بیمه را در لایه های اول و دوم که معادل ۲۱۰۴۶۰ نفر می باشد محاسبه نماییم .
($W_1 = 210460$)

بررسی توانمندی صنعت بیمه در ایجاد اشتغال، این فرضیه که سطح اشتغال بالقوه صنعت بیمه بیش از چهار برابر سطح اشتغال موجود این صنعت است را مطرح می کنیم. در این فرضیه W_1 سطح اشتغال موجود (جاری) است که صنعت بیمه موجود آن گردیده است و W_2 سطح اشتغال بالقوه (اشتغال بهینه) است که صنعت بیمه می تواند به وجود آورد.

$$H_0 = W_2 < 4 W_1$$

$$H_1 = W_2 \geq 4 W_1$$

همان طور که قبلاً نیز بیان شد ما به راحتی می‌توانیم در تمام لایه‌های یاد شده، اشتغال جاری را محاسبه نماییم. برای محاسبه اشتغال بالقوه یا W_2 فرض می‌کنیم که اشتغال در صنعت بیمه رابطه‌ای مستقیم با عملکرد این صنعت دارد. به عبارت دیگر هر قدر عملکرد صنعت بیمه گسترده‌تر شود، میزان اشتغال نیز افزایش می‌یابد و از طرفی عملکرد صنعت بیمه هم تحت تأثیر صنعت بیمه که همان پرتفوی شرکت‌های بیمه است، می‌باشد.

بدیهی است که برای محاسبه اشتغال بالقوه می‌بایست فروش بالقوه صنعت بیمه را تخمین بزنیم، که برای این منظور به دو شاخص مهم که در این ارتباط با سطح فروش و متغیرهای جمعیت و تولید ناخالص داخلی می‌باشد، اشاره می‌نماییم.

$$\text{کل حق بیمه دریافتی در طی یک سال} \\ \text{شاخص نفوذ بیمه‌ای} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی همان سال}}{\text{کل حق بیمه دریافتی در طی یک سال}}$$

$$\text{کل حق بیمه دریافتی در طی یک سال} \\ \text{شاخص حق بیمه سرانه} = \frac{\text{جمعیت کشور در همان سال}}{\text{کل حق بیمه دریافتی در طی یک سال}}$$

با توجه به وابسته بودن حجم فروش صنعت بیمه یعنی حق بیمه دریافتی (P)، به متغیرهای مستقل جمعیت (PoP) و تولید ناخالص داخلی (GDP) تابع زیر را داریم:

$$P = f(GDP, PoP)$$

با توجه به مطالب یاد شده می‌توانیم یک تابع به خطی به شکل زیر بنویسیم:

$$P = \beta_1 + \beta_2 (GDP) + \beta_3 (PoP) + \mu_0$$

حال با توجه به داده های مربوط به حق بیمه های دریافتی (P)، تولید ناخالص داخلی (GDP) و جمعیت (POP) موجود در نشریه زیگما برای نود کشور جهان در سال ۲۰۰۱ میلادی، تابع فوق را برای کشورهای جهان تخمین زده و ضرایب متغیرها را از برازش رگرسیون تابع فوق به دست می آوریم. با توجه به معنی دار بودن آزمون f و t مدل از اعتبار آماری برخوردار بوده و لذا با توجه به مدل برازش شده، می توانیم مدل کلی را برای ۹۰ کشور جهان به دست آوریم.

اگر با توجه به مدل به دست آمده و رقم تولید ناخالص داخلی کشور معادل ۸۸ هزار میلیارد ریال و جمعیت معادل ۶۴/۶ میلیون نفری کشور، حق بیمه کل دریافتی بالقوه صنعت بیمه صنعت بیمه ایران را تخمین بزنیم در این صورت حجم فروش بالقوه صورت زیر خواهد بود:

$$P^* = 2/855/726/400/000$$

از تقسیم اشتغال موجود W_1 بر حق بیمه جاری صنعت بیمه یک نسبت به دست می آید که اگر نسبت مزبور را در حق بیمه بالقوه یعنی P^* بدست آمده در هر لایه ضرب نماییم در این صورت میزان اشتغال بهینه (بالقوه) در هر بخش و لایه بدست می آید. که از مجموع آنها اشتغال بالقوه در صنعت بیمه که معادل $W_2 = 1/047/249$

نفر می باشد به دست می آید. بنابراین این فرضیه که اشتغال زایی صنعت بیمه بیش از چهار برابر ظرفیت اشتغال موجود در لایه‌های اول و دوم می باشد تأیید می گردد.

نتیجه گیری

۱- یکی از ابزارهای نیل به اشتغال بهینه در افزایش سطح اشتغال ملی کشور تسریع و تعمیق روند خصوصی سازی صنعت بیمه می باشد بدیهی است با حضور موثر و کارای بخش خصوصی در این عرصه و ایجاد فضای رقابت سالم برای فعالیت کلیه شرکت های بیمه ای در مناطق جغرافیایی مختلف کشور ضمن افزایش پرتفوی صنعت بیمه، امکان افزایش اشتغال نیروی انسانی به ویژه در لایه دوم اشتغال فراهم می گردد.

۲- انعطاف پذیری بیشتر در بخش سرمایه گذاری صنعت بیمه و اعمال مدیریت بهینه در این زمینه می تواند ضمن افزایش پرتفوی و گسترش بازار بیمه موجبات اشتغال را در بخش های مختلف کشور فراهم آورد.

۳- حضور فعال تر در بیمه های اتکایی همراه با ایجاد زمینه های لازم برای ورود سرمایه های خارجی به صنعت بیمه می تواند از ابزارهای دیگر افزایش اشتغال باشد. در این راستا لازم به ذکر است که دستیابی به رشد اقتصادی بالا بدون ورود سرمایه گذاریهای خارجی به کشور از درجه امکان پذیری چندانی برخوردار نخواهد بود و از طرف دیگر ورود سرمایه های خارجی بدون ارائه پوشش های

بیمه ای مناسب نیز امکان پذیر نمی باشد. لذا در صورت ورود سرمایه های خارجی، صنعت بیمه نقش فعال تر و گسترده تری در ارائه پوشش های بیمه ای خواهد داشت که خود متضمن افزایش سطح وسیعی از اشتغال مستقیم و غیر مستقیم در کشور خواهد بود. همچنین ورود بیمه گران خارجی به کشور نیز ریسک های سرمایه گذاری کاهش یافته و موجبات گسترش بازار و اشتغال بیشتر در صنعت بیمه فراهم می گردد.

منابع و مآخذ:

- ۱- اقتصاد کلان، دورنبوش، رودیگرد و فیشر، استانلی، ترجمه محمد حسین تیزهوش، انتشارات سروش، ۱۳۷۳.
- ۲- گزارش آماری عملکرد صنعت بیمه کشور، بیمه مرکزی ایران سال های مختلف.
- ۳- مبانی نظری و علمی بیمه، ژان فرانسوا اوترویل، ترجمه عبدالناصر همتی، و علی دهقانی، چاپ دوم، بیمه مرکزی ایران، ۱۳۸۲.
- ۴- مبانی اقتصاد سنجی، دامودار گجراتی، ترجمه حمید ابریشمی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۱.
- ۵- نشریه زیگما، انتشارات شرکت بیمه اتکایی سوئیس، شماره های مختلف.